Хрест степи собі на перса
Із доріг кладуть.
О.С.

I

В пустелі безлюдній встаєш на дорозі укрутній...
Укопано стали сталеві копита коня...
Похмурий, безрукий,— мов з муру ти викут, могутній;
Мов з муру ти викут, піднятий над заходом дня.
Майбути, од віку цим нетрям нічого не треба....
Ні гір ані веж із орлиним перекликом — "стеж!.."
Далеко-далеко доходить у дроготах небо,
Сперезане за-день напругами лютих пожеж.
В яку задуднити,— куди із цього перехрестя?
Здається, од віку папруги пламен і доріг
Цю землю карають — пережуть і крають і хрестять...
Давно в середхрестя цей камінь злоречий заліг!
Вправоруч — погроза, ще тяжча погроза — вліворуч,
А просто — пропасти, покласти себе і коня.
Загусла в повітрі,— не плине полинова горич...
За зґраєю зґрая, і кряче і гра вороння...
Не здійметься вітер,— отруєних трав не сполоще...
Там кості між ними, а там — нежива голова...
Неначе живая, в зубів засміялася ощер
І ящером з ока метнула, неначе жива.
Давно би рушати... Упало багровеє коло,—
Вороже навколо стає щохвилини темніш...
Піднявшись горою, захмаривши думою чоло,
У дикому полі на злім роздоріжжі стоїш.

II

"Нехай усе тобі вороже,
Нехай жорстокий буде бій,—
Не гоже, лицарю, не гоже
Замислюватися тобі.

Ти бачив цюю Україну! —
Лиш полини, лиш бур’яни...
А мала вибуяти крином
Благоуханної весни!

А мала квітнути, багата! —
Не крови гіркої ріка,—
Із неї мали витікати
Річки медів і молока.

Де розсипатися оселям,
Немов веселим намистам,—
Неісходимая пустеля
Глухими заростами там...

Чорнопапруге роздорожжя
Та чорнокрилявини грай...
Це дика сила зловорожа
Занапастила світлий край.

Це хижа сила положила
З своїх доріг на ньому хрест,
Щоб не піднявся із могили,
Щоби ніколи не воскрес.

Щоби довіку, як підлога,
Земля рипіла і гула,
Стогнала — скаржилась, небога,
Людей і Бога прокляла.

Щоб захлиналася у крові
І розвиднялася вночі
Од місяців яробагрових,
Що сходять, вгору не йдучи.

Щоб за навалами навали
На неї кидали свій шал,
Щоб шквали ґвалтів не вгавали,
За валом взвихрюючи вал.

Щоб крики, зойк і голосіння,
Щоби довіку Дивій спів —
В криваве заходу кипіння
Роздертий клекотами зів...

Це злі, непроханії гості
Проклали просторами хрест —
Й лежить між травами, де кості,
Де б’ються ворони з-за решт.

Лежить на тілі України,
Її проклятіє, злодух,
І до сьогоднішньої днини
Несе їй чорную біду.

Лежить, упершися у перса,
Кінці, мов крила, розпростер —
І що творилося тут перше,
Те саме твориться тепер...

Колеса, ноги і копита —
Без переліку, без числа —
Й гуде, тратованая, бита,
Як і колись вона гула...

І стугонять степи і стогнуть
Од тяжкотупотних стоног —
І дні, здригаючися, лохнуть
І ночі в дроготах тривог...

Те, що у давні було роки,
Те — уторік, позаторік...
Жорстоким хрест оцей широкий
Із уторованих доріг!

Одкриті сарани неситій,
Із давніх давен — сарани,—
Таким, як ти, вони закриті,
Таким заказані вони.

Встаєш отут — і проти тебе
Злоречий камінь вироста...
Та слухати його не треба,
А треба вирвати з хреста!

О, чує, знає дика сила,
Якій скипіти боротьбі,
Які принесли тебе крила,
Що завіряється в тобі!

Нехай ворожить, зловорожа,
Ляка загибіллю нехай,—
Ти розв’яжи це роздорожжя,
Хреста навіки розрубай!

Ти вирви, виверни цей камінь,—
Здвигни з хреста його "амінь",—
Розкавалкуй, розбий скалками —
І порохом його розкинь!

І рушся, сурмлячи у простір,—
Давно вже рушити пора...
Твоя дорога — тільки просто,—
Лиш просту лицар вибира.

Лише у простую дорогу
Веде ясна його мета.
Назад несе він перемогу —
Або ніколи не верта".

Прага, 1929